

OBSAH:

1. Úvodník	1
2. Zamyšlení nad mírou našeho posuzování	2
3. Terezie z Lisieux: V zahradě Boží	4
4. Kdo umí meditovat?	5
5. Jan od Kříže: „...Nechat lidem svobodu“	7
6. Duchovní vedení podle Jana od Kříže	8
7. Mystické spojení s Marií, 20. část	13
8. Erwin Keller: Velké tajemství církve	13
9. Žena - obraz člověka	14
10. Upozornění	16

1. ZÁŘÍ, ŘÍJEN, LISTOPAD...

Máte své oblíbené roční období? A jak se Vám líbí podzim. Vnímáte také, jakou moudrostí na nás dýchá? Příroda rozehrává před našima očima pestrou škálu barev, které sluníčko umí ještě zvýraznit, ale loučení s létem je nepřehlédnutelné. Poslední plody našich polí a zahrádek jsou sklizeny a pečlivě uloženy. A děti a mládež přitom začali nový školní rok, další stupínek svého zrání. A každý zkušený školák ví, jak důležité je začít dobře, chytit dech hned od počátku. To je ta moudrost podzimu: vědomí neoblomnosti toku času, vůně zralých plodů (a touha po nich - i v nehmotném smyslu) a zároveň kuráž do nových začátků... Články tohoto čísla Karmelu Vám mohou napomoci k novým začátkům - nevěhlasným (na rozdíl od novoročních předsevzetí), lopotným a opakovaným (jako ten školní rok): co do vztahů k druhým, k sobě, v úsilí o lepší modlitbu... Ostatně: jde i o poslední tři měsíce roku, podněcujícího nás k vnitřní obnově mottem: Duchovní a tělesná kultura osobnosti.

Svatý Prokope, oroduj za nás!

S požehnáním Vám všem P. Gorazd Cetkovský, OCarm

2. ZAMYŠLENÍ NAD MÍROU NAŠEHO POSUZOVÁNÍ

P. Jerzy Zielinski, OCarm

Není to bez důvodu, že se nám doporučuje číst evangelium ráno a ne večer. Četba evangelia by nás neměla uspávat, ale trhat jako dynamit hradby našeho přizemního egoizmu.

Pro každého z nás je užitečné si připomenout, jak moc jsme nakloněni posuzovat sebe jinak než své bližní. Takové jednání se Pánu Bohu nelíbí a je nebezpečné pro naši spásu. Nemůžeme přece používat jinou míru lásky pro sebe a jinou pro své bližní. Milovat bližního jako sebe samého je největším přikázáním po závazku lásky k Bohu. Je to jakoby strom o dvou částech, z nichž jedna je zakořeněna v půdě, druhá část roste nad zemí. Zničíme-li kořeny, zahyne koruna, podetneme-li korunu stromu, odumřou kořeny. Nechci-li darovat bližnímu lásku, které se domáhám pro sebe, jsem jako zaslepenec, který ničí korunu stromu a tím ničí i jeho kořeny, to jest sebe samého.

Hlasitě projevujeme touhu po lidském porozumění, voláme po přátelství mezi národy, ale přitom sami neumíme žít v jednotě s jednotlivými lidmi. Opakovaně se domáháme, aby bylo více dbáno na morálku mládeže, ale náš vnitřní život je v rozporu s tím, co vyžadujeme od druhých.

Vyčítáme bližním sebemenší nedostatek pozornosti z jejich strany, ale svým nelaskavým posuzováním překračujeme mnohem větší přikázání - přikázání Boží, ale to je nám lhostejné.

U jiných nám vadí tříska, ale ve svém vlastním oku nosíme trám. Odvoláváme se na evangelium, když chceme poukázat na cizí nepravost, ale bojíme se do něho nahlédnout, když by nám mělo připomenout naši vlastní chybu.

Ježíš, tesař z Nazareta, který dlouhá léta pracoval se dřevem, věděl přesně, jaký je rozdíl mezi třískou a trámem. Jestliže On užil tohoto přirovnání, aby nám obrazem přiblížil nestvůrnost našeho vyjadřování se o druhých, je nejvyšší čas, abychom si uvědomili, jak nespravedlivý je soud, kterým posuzujeme své bližní.

Aby se někdo stal soudcem, musí nejdříve studovat předpisy a právo, aby věděl, co je špatné a co je dobré v lidském jednání. Musí složit zkoušku, projít specializací a praxí. To ale nestačí. Zodpovědná vyšší instance mu musí přikázat místo působení.

Představme si člověka, který nestudoval, nemá titul ani oprávnění, jak si na svůj dům umístí tabulku: „Státní“, „Okresní“ nebo „Městský soud“. Všichni by se mu vysmáli.

Ale máme-li odvahu, zasmějeme se i sobě. Vždyť jsme si už tolikrát prisvojili právo soudit a odsoudit, a to i v duchovních věcech, které zná a může rozsoudit jenom Bůh. On si to právo vyhradil pro sebe kategorickým výrokem: „Nesudte!“

Aby člověk mohl kohokoli odsoudit, musel by nejdříve prozkoumat jeho provinění, vyslechnout svědky, porovnat jejich výpovědi a vyslechnout obžalovaného.

A my máme odvahu soudit beze svědků, aniž bychom vyslechli stanovisko svého bližního. Neobyčejně snadno vynášíme nespravedlivé výroky napravo i nalevo, oháníme se informacemi z druhé ruky a považujeme se za autoritu určenou k posouzení, v kterém oku je vidět tříska.

Naše slova jsou jakoby ovocem, které roste a dozrává v našem srdci. Ježíš nám přikazuje zkoumat to, co pronášíme, poněvadž tehdy si uvědomíme, co se skrývá v našem srdci, jaké je. Máme-li mluvit, ať je každé naše slovo dobré a užitečné. Moudřejší jsou ti, kdo mluví tak stručně, jakoby psali telegram, kteří uvažují o každém slově a rozmyšlejí se, zda mají promluvit nebo raději mlčet, a pokud je už třeba o něčem promluvit, tedy jak.

Jednou přišel k Sokratovi rozčilený člověk.

- Už jsi slyšel Sokrate, co provedl tvůj přítel? Musím ti to hned všechno vyprávět!

- Počkej, přerušil ho mudrc. Už jsi prosál to, co mi chceš povědět, trojím sítem?

- Trojím sítem? zeptal se ten člověk udiveně.

- Ano, můj milý, trojím sítem. Dovol, abych se podíval, zda to co mi chceš říci, projde přes tři síta.

Prvním sítem je pravda. Ověřil sis, zda je to, co máš v úmyslu mi povědět, pravdivé?

- Ne, jen jsem to slyšel vyprávět.

- Ach tak! Ale jistě jsi to prosál druhým sítem. Sítem dobra. Je to, co mi chceš vyprávět - i když jak jsme si řekli, nemáš to ověřené - aspoň někomu ku prospěchu?

- To ne, právě naopak.

Vidíš, přerušil ho Sokrates. Dovol tedy, abychom použili třetího síta a zeptali se, zda je nezbytně nutné, abys mně vyprávěl, co tě tak vzrušilo?

- Nu, to nemohu říci.

Víš co? usmál se mudrc. Pokud to, co mi chceš vyprávět, není ani ověřené, ani dobré, ani nezbytné, zapomeň na to a nezatěžuj tím svou-mysl ani mne.

Židovská i křesťanská tradice připomínají, že až nás Bůh bude soudit, naměří nám tou mírou, kterou každý z nás v životě používal v posuzování druhých.

Je proto zapotřebí zapamatovat si Kristovu výzvu, abychom dbali na každé slovo, které vyslovíme a měli na zřeteli způsob soudu i míru lásky ve vztahu k druhým lidem.

Z polského časopisu W cieniu Karmelu č. 2/95 květen-červen 1995
Přeložila R. Kouřimová

3. V ZAHRADĚ BOŽÍ

Terezie z Lisieux

(Autobiografické spisy, 114 násl.)

Bůh nepotřebuje nikoho,
aby dokonal své dílo;
jako však obratnému zahradníkovi
dovoluje, aby pěstoval vzácné a útlé rostliny,
a propůjčuje mu k tomu nutné znalosti,
sám si však ponechává starost o růst
a plodnost,
tak chce Ježíš,
abychom mu v jeho božské zahradě duší
pomáhali.
Co by se stalo, kdyby nešikovný zahradník
nerouboval své keře správně,
kdyby neuměl rozeznávat
povahu každého jednotlivce
a chtěl na broskvoni
nutit kvést růže?
Tak se musíme snažit poznávat od dětství,
co Bůh vložil do jednotlivce,
podporovat působení milosti
a nepředbíhat mu nebo mu nebránit...

(Therese von Lisieux, Im Garten Gottes, Selbstbiogr. Schriften,
Karmel-Impulse 5 / 1995)

Přeložil dr. Vojtěch Pola

4. KDO UMÍ MEDITOVAT?

A. Sagardoy, OCD

Milá sestro Prudencie!

Vzpomínáte si ještě na svou dobu noviciátu, na hodiny modlitby, které se Vám zdály příliš krátké, na doby, kdy jste svou zbožnost cítila tak zřetelně? Tenkrát byste nebyla přišla na myšlenku, že by člověk mohl mít jednoho dne problémy s meditací.

Dnes se však ptáte, má-li to vůbec smysl denně půl hodiny meditovat... neboť píšete, *po minutě jsou mé myšlenky zcela pryč!*

Častěji jsem slyšel o této potíži, která se mnohým stala osudnou. Odkud pramení tyto problémy s meditací? Čím víc rozhovorů vedu s řádovými sestrami, tím zřetelněji vidím, že některé dostaly příliš jednostrannou výuku o meditaci.

Meditace, milá sestro, tak jak je zakotvena v klášterních strukturách, je formou modlitby, která se koná v tichu a v rozjímání. Mnozí lidé se obejdou s mechanismem meditace velmi snadno a mohou zůstat tuto půlhodinu soustředění, zatímco druzí se velmi rychle rozptylují.

Doufám, že nejsem se svým vysvětlením příliš teoretický, je však dobře konstatovat některé body:

Meditace jako forma modlitby není cvičení v koncentraci, nýbrž spíše cesta - v atmosféře ticha a rozmyšlení - k setkávání se s Bohem.

Meditace jako forma modlitby, opakují, abyste tomu nerozuměla špatně, nám byla vysvětlována ze stanoviska diskurzivního myšlení. Vzpomínáte si ještě na body meditace, které jsme dostali, abychom pak vyšli z tohoto tajemství a půl hodiny meditovali?

Tady by mohlo být jádro Vašeho problému: nehodí se k Vám meditace jako modlitba, nýbrž mechanismus meditace, diskurzivní metoda. Jsou lidé, kteří jsou svou povahou založeni spíše diskurzivně, a jsou lidé, kteří jsou založeni spíše nediskurzivně.

Promiňte mi otázku, ale rozumíte, co znamená *diskurzivně*? Slovo je z latiny a znamená rozbíhat se, rozvíjet se ze společného bodu.

Smím Vám dát jednoduchý pokyn, jak poznat, jakou vlohu jsme dostali? Diskurzivně založený člověk užívá při svých úvahách během meditace otázky: kdo, jak, co, proč, nač... a tím má usnadněn vstup k meditativní modlitbě. Nediskurzivně založený naopak je po několika minutách na konci svých úvah a zůstává stát, aniž ví, co může dělat zbývající čas meditace.

Připadá Vám druhá varianta známá? Pak můžete předpokládat, že patříte spíše k nediskurzivnímu založení, a tito lidé potřebují jiný mechanismus,

kteřý jim je během doby meditace oporou k intenzivnímu setkávání s Bohem. Když tak píšu, myslím si, že snad nerozumíte špatně slovu meditace. Myslím metodu, kterou používáme jak podporu, jako pomůcku. Pojďme teď k Vaší situaci. Pro lidi, kteří se nemohou během meditace tak soustředit, t.j. pro ty, kteří si nic nepočnou s diskurzivní metodou, máme báječný vzor u Terezie z Avily. Neděste se, když Vám teď řeknu, že velká mystička Terezie z Avily měla s diskurzivní metodou velké potíže. Když o tom pochybujete, přečtete si její autobiografii! Některý den si toužebně přála, aby už čas meditace byl konečně pryč... Doufám, že jste se teď nezačervenala v obličejí a říkáte tiše, že se taky nervózně díváte každé tři minuty na hodiny, je-li už čas!

Jste-li si podobná s Terezií - myslím to teď pozitivně - ptejte se, jak Terezie uskutečnila vstup do meditace: Protože modlitba v Tereziině řeči je přátelským setkáním, hledala možnosti, jak se setkat s Pánem. Některý den jí pomáhala příroda nebo voda, aby vstoupila do kontaktu s Pánem; velmi často si vzala k ruce náboženskou knihu a četla v ní.

Napadá mi, že jste vizuální typ. Smím Vás povzbudit? I obraz, fotografie nám může být oporou při meditaci. Terezie vypravuje také o jiných možnostech, např. o pomalé, skoro přežvýkavé recitaci známé modlitby nebo vzpomínka na minulý den. Jak vidíte, jde o malé pomůcky, kterými se můžeme zabývat podle svého momentálního stavu, abychom vešli ve styk a k setkání s Bohem. Dovedu si představit, že byste se o to mohla pokoušet nějakou dobu. Budete-li to dělat nějakou dobu, milá sestro, když se Vám podaří více soustředění a více náboženských cvičení, pak..., ano, pak Vás zvu, abyste uvážila větu svaté Terezie: *Modlitba není v mnohém přemýšlení, nýbrž v mnohém milování!*

Metody, cvičení a úvahy před nebo během doby meditace jsou pomůckou, jak ukázat Bohu svou oddanost a ochotu. Ani ten, kdo absolvuje perfektně cvičení v koncentraci, ani ten, kdo během meditace dává dohromady vznešené úvahy, se na základě toho nemodlí už dokonale, nýbrž kdo úvahou, koncentrací, tichem nebo jinými kroky dospěje k tomu, dát se Bohem milovat a ukázat Bohu svou lásku, ten jde kupředu. Snad se Vám podaří, milá sestro, vidět meditaci, která je ve Vašem klášteře předepsána, jinými očima. Máme možnost, abychom se setkali s Bohem jako Ty a Ty, v atmosféře ticha, uvolnění od aktivity a podnikání.

S přátelskými pozdravy P. Antonio Sagardoy

Podle: Antonio Sagardoy, OCD: Wer kann meditieren?
Christliche Innerlichkeit, 26, str. 302-305, 1991

Přeložil dr. Vojtěch Pola

5. „... NECHAT LIDEM SVOBODU“

Jan od Kříže

(Živý plamen lásky 3,59-61)

Dejme tomu, že jako duchovní správce některému člověku vyhovuješ, snad tomu, kdo není povolán k pokročilejší cestě ducha. Ale nemůžeš stačit všem lidem, které nepouštíš z ruky. Bůh přece vede jednoho každého jinou cestou, protože není charakteru, který by se jen z poloviny rovnal jinému. Kdo už může říci o sobě jako sv. Pavel, že může být všem vším, aby získal všechny? Takto lidi znásilňuješ, bereš jim svobodu a troufáš si myslet, že jsi obsáhl celé evangelium, natolik, že chceš lidi zcela upoutat jen na sebe, ba ještě hůře: rozčiluješ se, když vyhledali vysvětlení u někoho jiného. Může přece být, že někdo probírá s někým jiným nějakou záležitost, protože by nebylo dobré radit se o ní s tebou, nebo protože Bůh sám mu to tak vnuká, protože ten druhý ho může naučit to, co ty bys nemohl. Ty však - to neříkám beze studu - mu děláš scény žárlivosti, jaká se vyskytuje u manželů. To má sotva co dělat s horlivostí pro Boží čest a pro spásu duší! Neboť přece nebudeš tak opovázlivý, abys tvrdil, že člověk, který se proto urazí, urazil Boha. Je to žárlení tvé domyšlivosti, tvé pýchy nebo něco jiného z tvých hnutí nedokonalosti. Proti takovým duchovním správcům je Boží hněv veliký! Skrze Ezechiela jim vyhrožuje: „Živili jste se mlékem mého stáda a odívali se jeho vlnou. Ale nepáslí jste mé stádo. Z vašich rukou požádám zpět své stádo“ (Ez 34,8).

Duchovní správcové musejí lidem nechat volnost. A jsou povinni zachovat jim své přátelství, když si hledají lepší vedení. Neboť duchovní správce nemůže vědět, jakou cestou si chce Bůh sám člověka přivést, zvláště když ten není spokojen s dosavadním vedením - což je jen známkou toho, že dosavadním způsobem nepokračuje kupředu. Buď chce Bůh dál vést sám, nebo je nadále vhodnější jiný duchovní vůdce...

(Johannes vom Kreuz: „... Den Menschen Freiheit lassen“, in:
Lebendige Flamme der Liebe, 3,59-61, Karmel-Impulse 5 / 1995)

Přeložil dr. Vojtěch Pola

6. „... JAKO MILUJÍCÍ MATKA“

Reinhard Körner, OCD

Duchovní vedení podle Jana od Kříže

V kostelíku v jihoněmecké vesnici Urschalling, zevně nepatrném, je obraz Trojice neobvyklého druhu. Jako lidské postavy jsou zde znázorněny nejen Otec a Syn, ale i Duch Svatý, jehož - aspoň v západním umění - znázorňuje zpravidla biblický symbol holubice. Zde však má podobu člověka. Pozorovatel je překvapen, když se blíže podívá na postavu mezi Otcem a Synem: dívá se na něho ženský obličej a zřetelně ženská postava...

Nevíme nic o osobě středověkého mistra, ale z neobvyklého obrazu můžeme soudit, že zakoušel Boha - v tomto případě Ducha svatého - jako Boha „žensky“ a „mateřsky“ milujícího. Jako on viděli lidé během židokřesťanských dějin víry stále znovu v Bohu nejen „otcovské“, nýbrž i „mateřské“ rysy - až k Albertu Lucianimu, který ve svém prvním projevu jako nově zvolený papež Jan Pavel I. volal 10. září 1978 k lidem shromážděným na náměstí sv. Petra: „Jsme adresáty nekonečné lásky Boží. Víme, že nad námi bdí stále s otevřenými očima, i když se nám zdá, že je noc. On je Otec, ale ještě více je matkou...“ (*A. Luciani, Otčenáš*, Styria 1995, str. 11). Také ve spisech sv. Jana od Kříže se s námi setkává Bůh v obraze „milující matky“. Na počátku jeho díla *Temná noc* čteme: „Když se člověk s rozhodností obrátí k životu s Bohem, Bůh se o něj většinou duchovně stará jako milující matka o své novorozené dítě: zahřívá ho na svých prsou, živí ho svým sladkým mlékem, nosí ho na rukou a laská se s ním. Avšak v té míře, jak dorůstá, odnímá mu něžnosti, potírá svou dosud sladkou hrudí hořkostí a pouští dítě ze své náruče, aby se učilo stát na vlastních nohou, aby odkládalo kojenecké způsoby a požadovalo jadrnější potravu. Nejinak se chová milost Boží, tato milující matka, jakmile se člověk znovu rodí k novému úsilí v životě s Bohem...“ (I 1, 2).

Jako pro malíře z Urschallingu nebo pro „třicetidenního papeže“ je i pro Jana od Kříže za obrazem Boha jako „milující matky“ hluboká zkušenost víry a života. Bůh, kterého poznal v Ježíšově evangeliu a ve vnitřně prožívaném přátelství s Kristem, se mu stal větším než všechno, co může vyjadřovat srovnání s lidským, jakkoli více otcovským otcem. Jak hluboce by asi byl Jan dojat, kdyby byl věděl, že i Ježíš použil slovo ženského rodu, když jazykem své galilejské vlasti nazýval sv. Ducha, ducha svého Otce, „*ruach*“...

Ale Jan od Kříže ví, že ani srovnání s matkou, jakkoli mateřskou, nemůže pojmout Boha: „Bůh se dává člověku ve zkušenosti vnitřního sjednocení s tak hlubokou láskou, že není žádná mateřská láska, která se se svým dítětem tak vroucně mazlí, žádná sourozenecká láska, žádné přátelství, které by se s ní dalo srovnat...“ (*Duchovní zpěv* 27, 1). Požadavek některých hlasů v současném feminizmu, že bychom neměli o Bohu mluvit jako o otci, nýbrž že ho musíme napříště nazývat matkou, je tedy španělskému karmelitánovi naprosto vzdálen. Bůh je pro něho Otcem a Matkou současně - a je pro něho *víc*, než oba obrazy dohromady dovedou vyjádřit! Jen na dvou místech celého svého písemného odkazu používá Jan od Kříže obraz Boha jako matky. Naproti tomu se častěji vrací k „dětmi“, které „milující matka“ živí a vychovává, které se však nechtějí opravdu poddávat její péči (v. shora) nebo do jejichž výchovy jiní „fušují neohranou rukou“ (*Plamen lásky živý* 3, 54).

Jsou tedy tři „témata“, která Jan od Kříže svým srovnáním vyslovuje: (1.) obraz Boha, (2.) člověk v Božím vedení a (3.) správné a špatné duchovní vedení.

1. Bůh je mi „matkou“

Nejprve citujeme jiný text, v němž Jan také mluví o Bohu jako o milující matce. V komentáři k *Duchovnímu zpěvu* píše: „A tak Bůh zde (ve zkušenosti milujícího sjednocení) člověka rozmazluje a laská něžnou péčí přičinlivě tak jako matka a živí ho nejinak než na svých prsou. V tom poznává člověk pravdu Izajášových slov: ‚Budete sát nošení v Boží náručí, hýčkání na kolenou.‘ (66, 12)“ (*Duchovní zpěv* 27, 1).

Bůh - láskyplně pečující matka. Jak dochází Jan od Kříže k tomuto obrazu? Otec Jan patří k lidem, kteří nezažili svého otce. Bylo mu teprve několik měsíců, když Gonzalo de Yepes zemřel. Hluboce vryt v paměti mu však po celý život zůstal obraz jeho matky, která jej a jeho o 14 let staršího bratra Francisca vychovávala ve velké hospodářské nouzi - a po smrti jejího muže ještě ke všemu sama. Jak tělesná matka, tak jistě i Anna, která jako žena jeho bratra patřila k rodině ještě mladého Jana a byla pro osm dětí, z nichž sedm zemřelo už časně, stejně „láskyplnou matkou“, staly se pozdějšímu karmelitánovi a duchovnímu správci osobně nejkrásnějším obrazem Boha, kterého poznal ve svém vnitřním přátelství s Ježíšem. Mnoha lidem, kteří rovněž neměli žádnou nebo měli spíše negativní zkušenost otce, mohl a může dodnes Jan od Kříže ukazovat tímto obrazem cestu k radosti z Boha: To nejkrásnější a nejhlubší, co jsem zažil v mezilidských vztazích, nejlepší člověk, kterého jsem směl poznat -

Hostejno zda se se mnou setkal jako otec, jako matka, jako bratr, jako sestra nebo milovaný přítel - je právě dost dobrý, aby byl obrazem Boha! A komu připadá těžké říkat Bohu z celého srdce „Otče“, může ho nazývat „matka“ nebo „sestra“ nebo „bratr“ nebo - jako to dělal Jan ve svých spisech - „milovaný“...

2. Jsem Božím „dítětem“

Jestliže Jan od Kříže srovnává toho, kdo se „s rozhodností obrátí k životu s Bohem“ (*Temná noc*, v. shora), s dítětem, o které se matka stará a vychovává ho, mluví opět ze zkušenosti. Co popisuje obrazem, prožil už v raném dětství, když se jeho bratr Francisco odhodlaně rozloučil se svým mladistvým tuláctvím a přiklonil se k uvědomělejšímu životu s Bohem. Později mohl Jan jako duchovní správce pozorovat u mnoha lidí, kterak Bůh vede toho, kdo se k němu obrátí. A v neposlední řadě stojí za tímto obrazem také zkušenost jeho vlastního života. Ve *Výstupu na horu Karmel* ji shrnuje taktó: „Aby člověka přivedl blíže a vedl ho od jednoho extrému, totiž od svého milosrdenství, k druhému extrému, totiž k sjednocení se sebou, přidržuje se Bůh přirozeného řádu, postupuje se shovívavostí a způsobem přiměřeným člověku..., vede ho zezdola k nejvyššímu, od vnějšího k nejnitřnějšímu... Tak ho provází od stupně ke stupni...“ (II 17, 3 - 5).

Bůh tedy zachází - řečeno obrazně - s člověkem jako matka s dítětem. Dává mu napřed všechno, co mu chutná a co ho živí a posiluje: dotýká se ho pocitem své blízkosti a své lásky. Avšak jako matka se ve své výchově snaží, aby se její dítě osamostatňovalo a dospívalo, a aby se s ním jednou setkala ne už jako s „dítětem“, nýbrž jako se synem, který dospěl, a s dcerou, která se jí vyrovná jako žena a matka, tak také Bůh „vychovává“ k samostatnosti, k *dospělému přátelství* - ano k milujícímu „sjednocení“ s ním, které začíná už v tomto životě a dokoná se na věčnosti. Odnímá „sladké“ dotýkání, aby se člověk sám stal aktivní a hledal to, co živí duši; staví ho na nohy vlastního svědomí, vlastního rozumu a vlastních talentů, aby sám šel za touhou, která vede do dálky, do svobody - a k cíli, pro který se narodil.

Ovšem, zprvu je mrzuté, když se někomu bere „sladké“; a muset stát na vlastních nohou je obtížnější a namáhavější, než se nechat nést v ochranné náruči. Příslušná reakce na to je v duchovním životě pochopitelná a proto častá: „Je politováníhodné muset vidět tolik lidí, jimž Bůh propůjčuje všechny dary a milosti, aby postupovali kupředu. Jak setrvávají u svého dětského způsobu styku s Bohem, protože to jinak nechtějí nebo

neumí anebo tu není nikdo, kdo by je mohl vyvést z dětských střevíčků.“ Kdyby měli odvahu, mohli by jít kupředu (*Výstup na horu Karmel*, Prolog 3). Ale i to je jen příliš lidská a pochopitelná reakce: když matka chce dospívajícímu dávat svou milující náklonnost novým způsobem, je odmítána. I zde se člověk podobá „malému dítěti, k němuž se matka sklání, aby ho brala do náruče: dítě se však křikem brání a klátí nohama, aby mohlo jít po vlastních nohou; tak se ale ani nenaučí samo chodit ani ho matka nenaučí chodit...“ (*Plamen lásky živý* 3, 66).

Tato srovnání mluví sama za sebe. Nemusí se tu blíže vykládat. Jako všechny obrazy a podobenství jsou dost konkrétní a současně vzdálené, aby se v nich poznala vlastní cesta a našla pomoc, jak po ní jít uvědoměleji...

3. Rozvaž, do rukou koho se vydáváš...

Hned v úvodu k prvnímu ze svých čtyř hlavních děl, k *Výstupu na horu Karmel*, mluví Jan od Kříže o *duchovním vedení*. O několik řádek předtím staví čtenáři před oči obraz chování dětí při mateřské výchově: „Jsou lidé, kteří - místo aby se Bohu odevzdali a spolupracovali s ním - mu svým nerozumným chováním a svým odporem pořádně brání. Jsou jako malé děti: když je jejich matka chce vzít do náruče, klátí nohama a křičí, protože chtějí za každou cenu běhat sami, ačkoli to ještě neumějí, a když, tak jenom dětskými krůčky“ (Prolog 3). Co pak následuje, je jedno z oněch míst textu, v nichž si otec Jan bere na mušku s přímo vášnivým hněvem duchovní správce své doby: „Jsou vůdcové duší a zpovědníci, kterým se nedostává světla a zkušenosti na těchto cestách. Proto brání a škodí takovým lidem víc, než by jim pomáhali kupředu. Podobají se budovatelům Babylónu, kteří - protože si vzájemně nerozumějí - přinesli nevhodný stavební materiál, a tak nic neuskutečnili. (...) Nechápu, že někdy snad není nic přiměřenějšího, než je přenechat jedině procesu očišťování, který si Bůh předsevzal...“ (Prolog 4 násl.).

Jan od Kříže neodmítá duchovní vedení. Ale rozhodně ho relativizuje! Kdo chce žít duchovně, nemusí mít „duchovního průvodce“, musí se spíše učit odhalovat *Boha samého* jako „duchovního průvodce“ za vnitřními a vnějšími zážitky svého života a svěřovat se *jeho* vedení. Jistě může pomoci a do jisté míry může být dokonce nutné hledat v určitých životních situacích nebo někdy také po delší úsek cesty radu a doprovod u duchovního správce - ne však, aby se postavili pod jeho vedení, ale aby se učili skrze něho a spolu s ním odhalovat *vedení Boží na vlastní životní cestě!*

Duchovní správce, který má dar pomoci tomu, kdo hledá radu, aby mezi mnoha hlasy, které k němu mluví z vnějšku a zvnitřku, rozpoznal hlas Boží, takový je ve všech dobách vzácný. Je to dar, který mu není bezpodmínečně dán s kněžským úřadem! Pater Jan se asi musel setkat s mnoha lidmi, kterým jejich zpovědníci a duchovní správce spíše bránili než ukazovali cesty Boží; zažil asi často, jak to drahocenné, co Bůh - „milující matka“ - vložil do duše a počal rozvíjet, svým „vedením“ deformovali, když si stále znovu nařká těmito a podobnými slovy: „Mnozí duchovní způsobují velkou škodu. Nechápu nic z vlastních Božích cest. A tak působí, že lidé ztrácejí ony něžné doteky Boží, jimiž je Duch svatý připravuje pro sebe, a místo toho je učí, aby lezli po zemi vlastním upraveným nebo někde vyčteným způsobem, jako je - v nejlepším případě - způsob začátečníků. Víc nevědí, a dej Bože, aby věděli aspoň to!“ (*Plamen lásky živý* 3, 31).

Taková slova neztratila nic ze své aktuálnosti. Tehdy jako dnes platí: „Vést duchovně lidi, to vyžaduje vědění a soudnost, to je základ; avšak chybí-li zkušenost, co je pravý a opravdový Duch, nepodaří se zkoumat člověka v tom, co přijal od Boha, vždyť mu ani neporozumíme“ (tamtéž 3, 30). Nutné *vědění*, studované dostatečně důkladně na bohatém pokladu zkušeností duchovní tradice církve a na cenných poznatcích humanitních věd, a zdravá *schoopnost úsudku*, kterou člověk může získat jen do té míry, jak je sám osvobozen od *předsudků*, patří zrovna tak málo samozřejmě ke každému duchovnímu správci, jako vlastní *zkušenost*, kterou Jan vyžaduje a kterou člověk získá jen tehdy, když se sám dostatečně dlouho svěřoval „mateřskému“ vedení Božímu a dělal sám chyby zmítajících se dětí a přiznal si je. A na druhé straně jsou lidé bez kněžského úřadu v církvi - ani těch ovšem není jako mořského písku - kteří odpovídají úplně těmto kritériím.

Z lásky a úcty k důstojnosti každé lidské duše a ke svému mateřsko - otcovskému Bohu klade proto Jan od Kříže svým čtenářům naléhavě na srdce: „Kdo chce jít cestou zniternění svého života, musí si *rozvázat předně to, do rukou koho se odevzdává. Neboť jaký mistr, takový žák, jaký otec, takový syn!*“ (*Plamen lásky živý* 3, 30).

(Körner, R.: „... Wie eine liebende Mutter“
Geistliche Begleitung nach Johannes vom Kreuz,
Karmel-Impulse 5 / 1995)

Přeložil dr. Vojtěch Pola

7. MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ

XX. část

Dnes ve svátek svaté Agáty 1669 se mi opět zjevila láskyhodná Matka. Začalo to ráno, když jsem četla hodinky a zůstalo to i při následující modlitbě. Začalo to nečekaným, náhlým a již dlouho nezažitým, nevinným, líbezným a láskyplným oslovením a zároveň velmi dětinným nevinným přilnutím k ní jako k mé nejmilejší a nejmilovanější Matce a také jsem ji tak nazývala (totiž láskynejhodnější Matičkou).

Tato její přítomnost byla pro mne velmi nová a milá, neboť, jak se mi zdá, uplynuly již téměř dva měsíce, co jsem ji neviděla u sebe a nezakusila jsem její sladkou a láskyplnou přítomnost a mateřskou blahovlnost. Této milosti se mi dostalo velmi často dříve než jsem byla zasnoubena Milovanému. Ale dobře poznávám a mám za to, že Ona mi neodňala svou mateřskou návštěvu a častou přítomnost z nedostatku mateřské lásky nebo vůbec pro nějakou moji vinu.

8. VELKÉ TAJEMSTVÍ CÍRKVE

Erwin Keller

(kniha, která právě vychází)

Z doslovu biskupa Christoha Schönborna

Bylo to v převratném roce 1968. Jeden pravoslavný mnich měl přednášku pro nás, studenty teologie. Tento mnich se účastnil 2. vatikánského koncilu ve zcela mimořádné roli: jako osobní, ne jako hierarchický pověřenec velkého patriarchy Athenagora. Byl nejlépe seznámen s pracemi a záměry koncilu. Jeho přednáška začala slovy: „Mluvíme k vám o tajemství, to znamená o realitě.“ Když uviděl náš údiv, zopakoval tuto větu a doplnil: „Nic není reálnější než tajemství.“

Tato mnichova slova jsou klíčem ke konstituci 2. vatikánského koncilu o církvi Lumen gentium: Kdo se chce přiblížit realitě církve, musí se přiblížit jejímu tajemství. Nic na ní není skutečnější, než její tajemství. Ještě nikdy o sobě církev na koncilu tak podrobně nemluvila, jako na 2. vatikánském koncilu, a zde zvláště ve Věroučné konstituci o církvi v dneš-

ním světě. Dřívější koncily se zabývaly tajemstvím, to jest skutečností Ježíše Krista, nebo otázkami milosti, ospravedlnění a svátosti. 1. vatikánský koncil (1870) se sice dotkl jednotlivých otázek církve, především role papeže v církvi. Až 2. vatikánský koncil se však pokusil o pohled na celou skutečnost církve samé: na její nejvlastnější tajemství.

Koncily se většinou výslovně zabývají některým tématem víry, když se dostane do krize. Církev dlouho žila svou víru v eucharistii, aniž ji zvláště tematizovala v učení. Až zproblematizování této víry ve středověku učinilo nutným precizovat církevní učení o eucharistii. Až do konce středověku vcelku neexistovaly traktáty o církvi. Když se objevily, krátce před reformační epochou, byl to signál, že se něco ve vědomí o církvi rozkolísalo. Bylo však ještě třeba staletí, než se církev na koncilu rozhodla slavnostně představit svůj původ a cíl, svou podstatu a působení. Výsledkem je především konstituce o církvi *Lumen gentium*, která se právem považuje za srdce koncilu.

Meditace Erwina Kellera jsou vhodné k tomu, aby nám pomohly uvědomit si šíři a hloubku pohledu 2. vatikánského sněmu na církev. Nejde o vědecko-teologický komentář ke konstituci. Tato kniha má jiný cíl: zpřístupnit texty koncilu pro meditaci. Pouze věřícímu a to znamená i modlícímu se pozorovateli se ukáže tajemství, tedy skutečnost církve. Proto tento meditativní přístup k textům, vycházející vždy ze slov Písma svatého a ústící v modlitbu.

Zvláštní zásluhou této knihy je to, že medituje celou konstituci o církvi. Teprve pohled na celek tohoto velkého dokumentu skutečně ukáže „vizi církve“ 2. vatikánského koncilu. Rozvrh konstituce už je sám podstatným prvkem poselství koncilu...

Přeložil Jaroslav Vokoun

9. ŽENA - OBRAZ ČLOVĚKA

Sirja Walter

Je jméno, které zní staletími: hebrejsky Mirjam, řecky Maram, latinsky Maria, a potom dále v mnohotvárnosti řečí tohoto světa.

Jméno ženy

Je to jméno jediné ženy, jméno člověka, jako jsme my. Nic z toho, co patří k lidskému bytí, jí nebylo cizí. Měla jen jediný neopakovatelný příkaz:

podstatně se podílet na životě Ježíše, Božího syna, který se stal člověkem. Patří k Ježíšovi jako Eva k Adamovi. Je to nová Eva, matka všech žijících, jako je Ježíš nový Adam, který svou smrtí daruje světu život. Tento zorný úhel nemá svůj původ v přepjaté spekulaci, ale představuje stavební kámen starocírkevního hlásání, jak je známe ze spisů církevních Otců. V Mariině ženství je zřetelné, že ona sama není ojedinělý případ, jakési unikum, beze vztahu k normální lidské existenci. V Marii jako ženě se stává viditelným prvotní tajemství celého tvorstva. Její „případ“ je typický a směrodatný. Maria za nás ručí, abychom poznali sami sebe a své povolání. A nakonec jde o otázku lidstva: Co je člověk? A protože člověk existuje pouze jako muž či žena, pokračuje i otázka: Co je muž? Co je žena?

Co je žena?

Maria je žena. To je to prvé, co o ní můžeme říci. Co to však znamená? Patří to prostě k osobním údajům? Má to snad znamenat, že patří ke „slabému“ pohlaví? Myslíme-li takto, pak je to doklad, jak daleko jsme vzdáleni od skutečnosti a od pravdy. Jestliže je Maria žena, pak je, ještě dříve, než se dozvíme o jejím osobním povolání, branou k něčemu velikému: je skrze své ženství možnou účastnicí Božího působení pro spásu světa a pro lidské štěstí. Tím se opravdu stává viditelným něco z prvotního tajemství stvoření. Stvoření jako protějšek Boží patří k ženskému rodu. A důvod? Všechno stvořené bytí je milost, dobrovolný dar Boha stvořitele. Milost však může být pouze přijata, nikoliv dobytá. Přijímat je ale zvláštní schopnost ženy, nikoliv muže. Znamením ženy je slupka. V trojnásobné slupce ženského těla je žena uchem, srdcem a lůnem stvoření. A není blahoslavena pro svůj pohled, obratné ruce nebo sílu. To vše by byl mužský výkon. Ona však jako žena nezná žádný výkon. Nebo řečeno jinak: její „výkon“ jsou prázdné ruce, zcela otevřené, zcela připravené. Naslouchá a pozorně sleduje. Zvažuje ve svém srdci vše, co slyšela a objevuje tak tajemství, jež je skryto ve slyšeném. Tak bere, přijímá a nese svůj plod, jenž jí byl přisouzen jako dar.

Povolání člověka

Maria ukazuje každé ženě, k čemu je povolána - a každému muži, že může své lidské bytí před Bohem žít pouze tak, že bude jako žena stále připraven přijímat. Mariino ženství vrcholí ve vyvolení být matkou Boha, který se stal člověkem. Toto vyvolení je sice neopakovatelné, ale jeho smysl má platnost pro všechny. V tom, že je matkou Boha, se stává prvotní setkání skutečností, kvůli níž Bůh, Pán všemohoucí, stvořil vesmír a v něm člově-

ka jako svůj protějšek, jako své „Ty“. Co se událo ve hvězdné hodině zvěstování v Nazaretě, je výsledkem láskyplného setkání Boha a člověka. V Marii, v ženě, se odevzdává celý člověk, žena i muž, Bohu, který se o nás uchází a nás miluje.

Bůh stvořil člověka jako muže a ženu, aby v setkání muže a ženy bylo ve všedním životě možno pochopit něco z dobrodružství lásky mezi Bohem a člověkem. To je smysl rozdílu mezi mužem a ženou: ukázat v malém a nepatrném, že Boží láska nezná hranic a že člověk má být připraven tuto lásku opětvovat. Je zvláštním mužovým povoláním, aby v každodenním životě jako protějšek ženy byl znamením Boží lásky. Tak se stanou muž a žena obrazem a podobenstvím vztahu mezi Bohem a člověkem.

Převzato z Churer Marienbuch,
přeložila A. Janoušková

10. UPOZORNĚNÍ NA NOVÉ KNIŽNÍ TITULY

PŘÍBĚHY O PÁNU JEŽÍŠI

Knihla biblických příběhů pro děti doplněná barevnými obrázky.
92 str, cca 128,- Kč

ŽIVÝ RŮŽENEC

Knížečka navazuje na řadu oblíbených růženců (Růženec s Janem od Kříže ap.). Meditace na jednotlivá tajemství jsou doplněny obrázky. Jednotlivé kartičky desátků laminovány a určeny k samostatnému používání; cca 40,- Kč

KARMEL - časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž.
Odpovědný redaktor P. Vojtěch Kodet, OCarm.
ISSN - KARMEL 1210 - 499X
Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Českých Budějovicích, Čj: P - 6975 / 92 ze dne 13. prosince 1993.